

Mai 1968. Străzile Parisului, Lyon-ului, Marsiliei și ale altor câteva orașe franceze devin neîncăpătoare pentru milioanele de manifestanți anti-gaulliști. Valul libertar al celor ce proclamau atunci, ca unică lege, absența Legii, iar drept ultim tabu, însuși tabuul, a influențat și literatura S.F. franceză. Ce a fost prizonieră, pînă atunci, a unui „stil american” prost asimilat, avînd drept rezultat mormane de „space opera’s” șablonarde.

Anticipația revine în atenția publicului.

Zeci de edituri lansează colecții de profil, sînt traduși masiv autorii Noului Val anglo-saxon (*Moorcock, Ballard, Disch, etc.*). Se naște o nouă generație de scriitori autohtoni, cunoscută sun denumirea de „*Noul S.F. francez*”. Excesele sale se vor face însă simțite în curînd: autorii noii generații se aruncă în hăul politizării șocante, confundînd science-fiction-ul cu cocktail-urile Molotov, literatura cu manifestările și analiza cu exorcismul violent. Orice tabu anterior este sfărîmat: cărțile perioadei sînt pline de violență, sex și droguri și străbătute de un suflu politizat de esență și inspirație maoistă.

Dar ce-i prea mult, strică! Publicul francez avea să se sature destul de repede de revoluționarii din noua generație. Majoritatea editurilor vor abandona genul și, la zece ani după „emanciparea” sa, atmosfera S.F.-ului francez e nebuloasă, cufundată în recesiune. Tinerii autori își văd drastic reduse posibilitățile de exprimare, iar rubricile critice îi pomenesc tot mai rar.

Cu atît mai salutară va fi deci inițiativa unuia dintre „clasicii încă în viață”, Philippe Curval, care, în 1978, își pune reputația la bătaie, propunînd editurii Denoel o antologie consacrată promovării unor nume noi, complet necunoscute. Dînd dovadă de la fel de mult curaj și de o formidabilă intuiție, Elisabeth Gillo, directoarea colecției „*Présence du futur*” își asumă riscul și decide publicarea ei.

Cartea, intitulată inspirat „*Futurs au présent*” („Viitorul la prezent”), conținea, alături de alte șaisprezece texte, o

nuveletă intitulată „Funnyway”, (*nuveleta a apărut în românește într-unul din numerele revistei „Vatra”*) semnată de „un practicant al incestului între imaginar și realitate” (după cum îl caracteriza Philippe Curval) - Serge Brussolo; ilustrul necunoscut, avea să obțină datorită ei, *Marele Premiu al S.F.-ului Francez* din 1979.

Cariera sa a debutat, așadar, cu un enorm succes, fără precedent în analele genului. Din acest moment, fenomenul Brussolo avea să devină vedeta literaturii imaginareului. În 1981, volumul de povestiri „*Vue en coupe d'une ville malade*” („Secțiune printr-un oraș bolnav”), recoltează un al doilea Mare Premiu al S.F.-ului Francez, iar în 1984, romanul „*Les semeurs d'abîmes*” („Semănătorii de abisuri”) își adjudecă Premiul Apollo, performanță realizată pînă atunci numai de către Michel Jeury și Philippe Curval. La numai 44 de ani (s-a născut în '51), Serge Brussolo este autorul a mai bine de patruzeci de volume (culegeri de povestiri și romane), aparținînd atît science-fiction-ului, cît și de genurilor conexe: fantastic, horror etc. de parcă ar fi vrut să umple de unul singur vidul relativ din literatura franceză a imaginareului.

Considerat, după expresia unui critic german, „probabil singurul autor francez de S.F. valabil și la export”, Brussolo sparge tiparele prea strînse ale science-fiction-ului convențional, lăsîndu-se condus mai degrabă de imagini decît de idei. Opera lui Brussolo nu poate fi încadrată într-un gen anume, întîlnim în textele sale atît grotescul (*în sens clasic, dar și estetic*) cît și sublimul (*în accepțiunea pe care i-o clădea Cornel Robu într-un faimos eseu*).

Scriitorul e fascinat de detalii, de la cele obscene, insolente, la cele negre, înspăimîntătoare ori chiar scabroase. Prin scriitura sa, debordînd de imagini perverse, practică ca un uriaș ritual voodoo, Brussolo, sculptează, de la o carte la alta, coșmaruri logice de o frumusețe convulsivă. Romanele sale pornesc de la premise normale, izvorînd din lumea contemporană, care însă, pe parcurs, evoluează în deliruri de

o plasticitate pe care i-ar invidia-o chiar și Philip K. Dick.

Temele narațiunilor sale gravitează în jurul câtorva idei (cîtuși de puțin fixe): obsesia scufundării (în „*Syndrome du scaphandrier*”- „Sindromul scafandruului”, dar și în „*Le carnaval de fer*”- „Carnavalul de fier”); căutarea unui Graal ce-și pierde aura de sfințire în momentul în care este găsit (în „Carnavalul de fier” și „*Procédure d'évacuation immédiate des musées-fantômes*” - „Procedură de evacuare imediată a muzeelor-fantomă”); încătușarea apăsătoare a unor norme absurde (în „*Portrait du diable au chapeau melon*”- „Moartea cu melon”); eliberarea unui univers în care convențiile general acceptate își schimbă semnul (în „*Ira Melanox*” sau „Semănătorii de abisuri”).

O altă obsesie a autorului pare a fi cea a colecțiilor de obiecte stranie: „Doctorul Schelet” din romanul cu același titlu colecționează cadavre umane; eroul povestirii „Coloana a șasea” refuză să se despartă de colecția sa ce cuprinde, între altele, „organele sexuale ale tuturor speciilor vii din galaxie”; nuvela „Traectorii și itinerarii ale vîntului”, aflată în sumarul volumului „*Aussi lourd que le vent*” („La fel de greu ca vîntul” - 1981), surprinde instantanee dintr-un muzeu în care „permutarea moleculară” a permis inversarea substanțelor din care sînt confecționate obiecte expuse: tancuri de porțelan se învecinează cu măciuci de vată și papuci de casă din beton.

Cît despre personajele lui Brussolo, acestea sînt oameni torturați de singurătate, pradă unor manii și obsesii cu origini obscure, bîntuiți de îndoieli existențiale provocate de absurditatea trădării într-o lume bolnavă, de un totalitarism discret, dar cu atît mai eficient, sau fățiș, cu aluri apocaliptice.

Un nume revine frecvent în scrierile brussoliene și anume David: îl vom găsi, astfel, în postura unui copil ce asistă la violarea sălbatică a mamei sale, în „*La nuit du bombardier*”- „Noaptea bombardierului”; în „*Ira Melanox*”, ca infirmier într-un spital pentru cei ce suferă de o stranie maladie a oaselor,

o „epidemie de fracturi”; în „Mîncătorii de ziduri”, în „Procedura de evacuare...”, ș.a.m.d. David este numele mărunțelului învingător al biblicului Golliath. Dar, în romanele lui Brussolo, uriașul care trebuie înfrînt nu are chip; amenințarea sa e una ascunsă; el pîndește, înarmat pînă în dinți, cu un rînjat sardonice întipărit pe figură, primul pas greșit al eroului debusolat.

Subliniam mai sus faptul că Brussolo nu se cramponează de un anume gen de literatură. Orice etichetare a sa ar fi, cel puțin parțial, eronată. El și-a cîștigat o mulțime de fani din rîndul împătimitilor de science-fiction, dar a stîrnit și aplauzele criticii „academice” cu un roman mainstream amintind de picturile suprealiste ale lui Margritte, „*3 Rue du Byzance*” („Strada Bizanțului, numărul 3”- 1991).

Pentru cititorii români însă, Brussolo înseamnă, deocamdată, doar science-fiction: cele șapte romane traduse purtau sigla SF, iar cele două numere speciale pe care i le-a consacrat „singurul săptămînal de cultură SF, fantasy și horror din Europa”, *Jurnalul SF*, n-au izbutit decît să ridice, pentru cîteva clipe, cortina care învăluie încă multe din fațetele operei sale.

Prin „Coșmar de închiriat”, primul segment al unei trilogii românești, (urmează *Krucifix și Haita*) Editura Nemira ne dezvăluie o altă fațetă a acestui genial Ianus al imaginarului, aceea de maestru al groazei. Dar la Serge Brussolo, spaima nu înseamnă acea panică viscerală cu rădăcini freudiene pe care o inspiră scrierile unor Stephen King, Dean R. Koontz ori Ramsey Campbell; e ceva mai profund și mai neliniștitor, e o angoasă că își strecoară tentaculele catifelate și reci ca însăși Moartea, pînă în cele mai întunecoase firide ale subconștientului.

„... *Este o forță brută ce curge asemeni unui torent, distrugînd totul în calea sa, fără să-i pese de construcții savante și de miorlăituri stilistice*”, scria, în 1986, Serge Brussolo. „*Trag la nimereală în strigoii care mă înconjoară și sper un singur lucru: că voi avea destulă muniție pentru a*

rezista asediului!"